

Анотація

Шмарін І. О. Соціально-правові підстави криміналізації неповаги до суду як злочину проти правосуддя в Україні. – Стаття.

Стаття присвячена дослідженню соціально-правових підстав криміналізації неповаги до суду в Україні.

Ключові слова: криміналізація, кримінальна відповідальність, неповага до суду, соціально-правові підстави.

Аннотация

Шмарин И. А. Социально-правовые основания криминализации неуважения к суду как преступления против правосудия в Украине. – Статья.

Статья посвящена исследованию социально-правовых оснований криминализации неуважения к суду в Украине.

Ключевые слова: криминализация, уголовная ответственность, неуважение к суду, социально-правовые основания.

Summary

Shmarin I. O. Social and legal grounds criminalization contempt of court as a crime against justice in Ukraine. – Article.

This article is dedicated to the social and legal grounds criminalization of court's contempt in Ukraine.

Key words: criminalization, criminal responsibility, court's contempt, socio-legal grounds.

УДК 343.98:343.132.2

Н. В. Гоч

ТАКТИКА ОБШУКУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ УХИЛЕНЬ ВІД СПЛАТИ ЄДИНОГО ВНЕСКУ

Одним із необхідних засобів доказування на початковому етапі досудового розслідування ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (*далі – єдиний внесок*) та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (*далі – страхові внески*) є організація й проведення обшуку, метою якого є виявлення й вилучення предметів і документів, які мають значення для встановлення істини в провадженні.

Обшук є слідчою (розшуковою) дією, процесуальний порядок проведення якої закріплено в ст. 234, 235, 236 Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК України). Відповідно до ст. 234 КПК України обшук проводиться з метою виявлення й фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, віднайдення знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб. Обшук може бути проведений на будь-якому етапі досудового розслідування. Однак під час розслідування ухилень від сплати єдиного внеску та страхових внесків обшук доцільно проводити відразу після відкриття кримінального провадження, що дозволяє виявити й вилучити знаряддя злочину, документи та інші речі, які мають значення для провадження. Тому особливу увагу необхідно приділити організації й тактиці проведення обшуку.

У криміналістичній літературі загальним питанням проведення обшуку приділялася увага в роботах Р.С. Белкіна, В.П. Бахіна, В.Ю. Владімірова,

І.В. Гори, В.О. Коновалова, В.С. Кузьмічова, В.К. Лисиченка, К.О. Чаплинського, В.Ю. Шепітька, І.Н. Якімова та інших [1; 3; 9; 16; 19]. Розробкою теоретичних засад проведення обшуку в провадженнях про фінансові злочини й ухилення від сплати податків займалися А.А. Закатов, О.С. Задорожний, В.В. Лисенко, Г.А. Матусовський, С.С. Чернявський та інші [5; 6; 11; 12; 17]. Однак розслідування ухилень від сплати єдиного внеску вимагає врахування певних особливостей (насамперед особливостей предмета посягання, якими є грошові кошти у формі єдиного внеску (страхових внесків) та документів, які містять необхідні відомості про обставини вчинення злочинної діяльності), що характеризують порядок організації та проведення обшуку.

Головна відмінність обшуку від інших слідчих (розшукових) дій у його примусовому й пошуковому характері. Р.С. Белкін підкреслює, що обшук полягає у віднайденні об'єктів, які мають значення для встановлення істини у справі [2, с. 140]. М.П. Яблоков зазначає, що обшук – це слідча дія пошуково-розшукового характеру, яка полягає в цілеспрямованому примусовому обстеженні приміщень та ділянок місцевості, що знаходяться у веденні обшукуваного, членів його родини або організації, та в такому саме обстеженні конкретної особи з метою виявлення й вилучення знярядь злочину, зброї, предметів і цінностей, здобутих злочинним шляхом, а також документів та інших об'єктів, що мають значення для справи [18, с. 231].

Метою дослідження є комплексний аналіз обшуку як слідчої (розшукової) дії, що забезпечує виявлення й фіксацію відомостей про обставини, які мають значення для розслідування ухилень від сплати єдиного внеску та страхових внесків.

Проведення фінансово-господарських операцій із виконання зобов'язань щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування супроводжується складанням відповідних первинних і бухгалтерських документів. У зазначених документах знаходиться відображення зміст господарської діяльності щодо визначення бази нарахування єдиного внеску, якою є суми заробітної плати (грошового забезпечення, доходу (прибутку), допомоги), нарахування, обчислення й сплати сум єдиного внеску та страхових внесків, а також відомості, які можуть свідчити про злочинну діяльність з ухилення від сплати єдиного внеску та страхових внесків. Тому враховуючи можливість знищення документів, сьогодні в багатьох випадках розслідування зазначеної категорії злочинів слідчими призначається проведення обшуку.

Обшук із метою вилучення документів проводиться, коли є інформація про приховування документів або в разі відмови керівника чи головного бухгалтера суб'єкта господарювання добровільно видати документи [11, с. 201].

Слід погодитися з думкою А.Ф. Волобуєва та О.Ф. Федорової про те, що під час викладення матеріалу щодо тактики обшуку потрібно виходити з того, що поняття «тактика обшуку» містить такі елементи: 1) підготовка до обшуку; 2) порядок проведення обшуку; 3) тактичні прийоми обшуку [4, с. 12]. Зазвичай проведення вказаної слідчої (розшукової) дії складається з трьох стадій: підготовчої, власне обшуку та заключної.

Перед обранням організаційних і тактичних прийомів проведення обшуку слідчому потрібно вирішити низку завдань, зокрема визначити об'єкти, на яких слід проводити обшук (об'єкти обшуку), предмети й документи, які потрібно вилу-

чати (об'єкти пошуку), послідовність і конкретні терміни проведення кожної слідчої дії. Відповідні завдання вирішуються на підставі аналізу матеріалів кримінального провадження [16, с. 86–99]. Утім усе різноманіття прийомів організації й тактики проведення обшуку зрештою можна звести до п'яти питань, вирішувати які доводиться щоразу: де шукати, коли шукати, як шукати, у кого шукати, що шукати [19, с. 291].

У процесі прийняття рішення про провадження обшуку слідчий повинен мати уявлення про об'єкт пошукової діяльності. Об'єкт пошуку – це те, що необхідно відшукати, виявити, знайти. Такими об'єктами є люди, трупи, знаряддя злочину, предмети злочинного посягання, документи, сліди тощо [9, с. 14]. Об'єктами пошуку в цій категорії кримінальних проваджень найчастіше є документи фінансово-господарської діяльності, бухгалтерського обліку й звітності про суми нарахованої заробітної плати (доходу) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску (як справжні, так і з ознаками підробки); комп'ютерна техніка й периферійні носії комп'ютерної інформації (компакт-диски, дискети, флеш-накопичувачі тощо); бланки документів; зразки бланків, штампів і печаток суб'єктів господарювання; гроші; особисті речі (чорнові записи, «подвійна бухгалтерія», записні книжки, щоденники, приватне листування тощо).

Особливу групу об'єктів пошуку під час проведення обшуку в ході розслідування ухилень від сплати єдиного внеску та страхових внесків складають документи. Таким чином, для отримання успішного результату обшуку необхідно окреслити, які саме документи підлягають відшукуванню щодо цієї категорії злочинів, тобто встановити їх найменування, призначення, зовнішній вигляд, кількість, характерні сліди, що могли залишитися на них. Так, під час обшуку вилученню підлягають усі документи, які характеризують діяльність суб'єкта господарювання як платника єдиного внеску. До подібних документів належать такі: 1) установчі документи (статут, засновницький договір); 2) реєстраційні документи (свідоцтво про державну реєстрацію суб'єкта господарювання; реєстраційна картка на проведення державної реєстрації юридичної особи; документи, які свідчать про взяття на облік у територіальних органах Пенсійного фонду України та інших фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування; довідки про взяття на облік платника податків; відомості про взяття на облік платником єдиного внеску тощо); 3) накази про призначення на посаду та звільнення з посади; 4) відомості про банківські рахунки; 5) картки зі зразками підпису тощо. Водночас головна увага повинна приділятися документам, в яких відображається господарська діяльність із питань сплати єдиного внеску чи страхових внесків. Мова йде про первинні та бухгалтерські документи, які свідчать про виконання зобов'язань із нарахування, обчислення і сплати заробітної плати (доходу) та єдиного внеску. До них належать такі: 1) первинні документи з обліку оплати праці (табелі обліку використання робочого часу – форми № П-12, П-13, П-14; наряд; подорожній лист; маршрутний лист; накази про відпустки, премії; листки непрацездатності; документи про пільги; виконавчі листи; заяви на перерахування грошових коштів до банку тощо); 2) реєстри аналітичного обліку (розрахунково-платіжні відомості; розрахункові відомості; особові рахунки); 3) реєстри синтетичного обліку (журнали-ордери;

головна книга; касові книги; платіжні доручення тощо); 4) акти приймання-передачі виконаних робіт; 5) документи звітності про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Зазвичай обшук проводиться за місцем знаходження суб'єкта господарювання (у службових та/або господарських приміщеннях), за місцем проживання керівника або головного бухгалтера, які підозрюються у вчиненому, за місцем проживання їх родичів, знайомих, в інших місцях (дачах, гаражах, транспортних засобах тощо).

Підготовчі дії до обшуку мають важливе значення. Така підготовка передбачає виконання системи підготовчих заходів. У науковій літературі визначаються різні елементи підготовки до обшуку. М.П. Яблоков з'ясує, що до підготовки входять отримання необхідної додаткової орієнтовної інформації та розробка тактичного плану обшуку. Уся підготовча робота, від прийняття рішення й до прибуття на місце обшуку, повинна здійснюватися в ході слідчих, насамперед оперативно-розшукових, заходів [18, с. 232]. На думку В.О. Малярової, підготовку до обшуку становлять такі дії: вивчення матеріалів кримінальної справи, збір орієнтуючих відомостей, підбір учасників слідчої дії, підготовка технічних засобів, планування й вибір часу проведення обшуку [10, с. 334–335]. Більш детально елементи підготовки до обшуку визначає М.В. Салтєвський: збирання необхідної орієнтуючої інформації щодо об'єктів, що обшукуються, осіб, ділянок місцевості, розташування підприємств, організацій, робочого місця обшукуваного, стану й наявності особистої охорони, сигналізації тощо; комплектування слідчо-оперативної групи (групи захоплення), проведення інструктажу; розробка плану обшуку; визначення часу обшуку; оснащення слідчо-оперативної групи технічними й спеціальними засобами, транспортом; забезпечення структури управління та зв'язку з вищими підрозділами й членами слідчо-оперативної групи; внесення постанови й одержання санкції судді [14, с. 350].

У кримінальних провадженнях, які нами розглядаються, підготовча стадія проведення обшуку включає в себе багато організаційних питань, що підлягають вирішенню ще до виїзду на місце проведення слідчої (розшукової) дії, зокрема таких: 1) вивчення матеріалів кримінального провадження; 2) збір орієнтуючої інформації; 3) звернення слідчого за погодженням із прокурором або прокурора до слідчого судді з клопотанням про проведення процесуальної дії (до клопотання мають бути подані оригінали або копії документів та інших матеріалів, якими слідчий, прокурор обґрунтовує доводи клопотання, витяг з Єдиного державного реєстру досудових розслідувань про внесення відомостей про кримінальне провадження, в межах якого подається клопотання); 4) отримання ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення слідчої (розшукової) дії; 5) визначення кола осіб, які братимуть участь у проведенні обшуку (спеціалісти, поняті тощо); 6) планування й визначення часу проведення обшуку; 7) вирішення питання про необхідність застосування технічних засобів та перевірка їх готовності тощо.

Вивчення матеріалів кримінального провадження про ухилення від сплати єдиного внеску та страхових внесків і збір орієнтуючої інформації дає можливість отримати відомості про об'єкти посягання, знаряддя злочину, документи, можливі місця

їх збереження, особу злочинця тощо. Така інформація може міститися в показаннях допитаних осіб, документах, актах документальної перевірки, висновках експерта.

Невиправдане зволікання, несвоєчасність і непередготовленість обшуків дозволяє злочинцям знищити чи підмінити сліди та знаряддя злочину, переховати документи, позбутися грошових коштів, отриманих злочинним шляхом, тощо. Тому час проведення обшуку необхідно обирати залежно від особливостей конкретного провадження, з урахуванням наявної інформації та оцінки відповідної слідчої ситуації. Так, для унеможливлення приховання від слідства, знищення, фальсифікації документів, що мають доказове значення, обшуки слід проводити раптово, одночасно в усіх учасників злочину кількома групами відповідно до плану слідчих (розшукових) дій. Найбільшої інформативності та значущості для подальшого процесу розслідування зазначена слідча дія набуває, коли вона призначена й проводиться в особи в ранковий час (з 6.00 до 8.00), коли особа, в якій проводять слідчу дію, знаходиться в непередготовленому стані, відповідно, не має можливості приховати сліди своєї протиправної діяльності; а в організаціях, установах, підприємствах, банках – до початку робочого часу зазначеного вище підприємства, коли технічні комп'ютерні системи ще не задіяні [8, с. 150–151].

Необхідно відмітити, що сьогодні з метою ефективного проведення обшуку під час розслідування ухилень від сплати єдиного внеску та страхових внесків слідчим необхідно залучати спеціалістів (спеціаліста-криміналіста, бухгалтера, аудитора тощо). На думку В.В. Ціркаля, необхідність залучення спеціалістів певного профілю зумовлюється характером злочину, особливостями місця проведення обшуку. Залучаючи спеціалістів, слідчий знайомить їх із завданнями, визначає разом із ними призначення й властивості знарядь, інших предметів чи документів, знаходження яких є знаряддям пошуку, та знайомить із відомостями про місце обшуку й обшукуваного. Спираючись на ці дані, слідчий зі спеціалістом намічають завдання пошукового характеру. Визначивши необхідні технічні засоби та їх кількість, слідчий зі спеціалістом мають перевірити їх комплектність і готовність [15, с. 59–60].

Безпосередньо під час проведення обшуку й вилучення документів у провадженнях про ухилення від сплати єдиного внеску та страхових внесків спеціаліст-бухгалтер, аудитор може надати допомогу у встановленні необхідних документів, у визначенні найменування, комплектності й достатності їх обсягу. Крім того, спеціаліст допоможе в складенні протоколу обшуку й додатків до нього, пакуванні вилучених матеріалів тощо.

Слід зазначити, що сьогодні суб'єкти господарювання у своїй фінансово-господарській діяльності активно використовують комп'ютерну техніку. Не є винятком і виконання зобов'язань суб'єкта господарювання із загальнообов'язкового державного соціального страхування – це, зокрема, і ведення бухгалтерського обліку за допомогою програмного забезпечення «1С Бухгалтерія», і подання звітності про суми сплаченого й нарахованого єдиного внеску (страхових внесків) в електронній формі тощо. Тому до проведення обшуку доцільно залучати спеціалістів у галузі інформаційних технологій. Основними завданнями таких спеціалістів є виконання всіх необхідних дій із комп'ютерною технікою, виявлення й вилучення комп'ютерної інформації, запобігання знищенню чи пошкодженню такої інформації тощо.

Якщо треба здійснити значний обсяг роботи, то до участі в обшуку доцільно залучати декількох спеціалістів різних галузей, які, разом виконуючи свої обов'язки, доповнюватимуть один одного й водночас сприятимуть швидкому та повному розслідуванню.

Ефективність проведення слідчої (розшукової) дії, яка нами розглядається, прямо залежить від застосування відповідних тактичних прийомів їх проведення. Вибір і застосування тактичних прийомів обшуку під час розслідування ухилень від сплати єдиного внеску та страхових внесків залежить від багатьох чинників, які створюють відповідну ситуацію обшуку: мети слідчої (розшукової) дії, властивостей об'єкта пошуку, ситуації обшуку, позиції особи, в якій проводиться обшук, та інших.

За результатами аналізу матеріалів слідчої практики з розслідування ухилень від сплати єдиного внеску та страхових внесків, а також на основі наукових розробок під час проведення вказаної слідчої (розшукової) дії доцільно використовувати такі тактичні прийоми: 1) аналіз обстановки місця обшуку; 2) аналіз окремих ділянок місця обшуку з метою виявлення невідповідностей в окремих елементах обстановки, що можуть вказувати на обладнання в них тайників. Прийом полягає в акцентуванні уваги на ознаках і властивостях окремих об'єктів, які є нелогічними для цієї ситуації (різний відтінок кольору в шпалер чи фарби на стіні, різний звук від простукування на окремих ділянках стіни, наявність ознак підняття окремих дощок паркету тощо); 3) використання можливостей типових аналогів. Аналоги – це типові випадки виявлення тих чи інших об'єктів у певних місцях. Документи виявляють у книжках, музичних інструментах, предметах одягу тощо [13, с. 132]; 4) тактичні прийоми, спрямовані на подолання відмови обшукуваного від спілкування. У цьому випадку заслуговує на увагу метод «словесної розвідки», який являє собою прогнозування місця перебування захованої речі на основі психофізіологічних реакцій обшукуваного на пред'явлення йому емоціогенного подразника [7, с. 274]; 5) тактичний прийом пошуку необхідного об'єкта «від центру до периферії», коли пересування територією, що обшукується, здійснюється за спіраллю, яка розгортається. Таким центром у приміщенні може бути кабінет підозрюваного або його робоче місце тощо.

Водночас більш ефективним під час розслідування проваджень про ухилення від сплати єдиного внеску та страхових внесків виявляється проведення тактичної операції «груповий обшук», тобто одночасне проведення серії обшуків за місцем проживання підозрюваного, у гаражах, на дачах, у підсобних приміщеннях, складах та офісах. Раптовість проведення групового обшуку позбавляє співучасників можливості попередити один одного про небезпеку й заховати або знищити компрометуючі предмети й документи. Для проведення цієї слідчої дії створюється належна кількість слідчо-оперативних груп. Кожну з них очолює досвідчений слідчий, який може самостійно керувати обшуком на місці. Місце, де відбувається найважливіший обшук (наприклад, у службовому приміщенні організатора злочинної групи), обирається збірним пунктом, до якого надходить інформація прохід і результати інших обшуків, і звіди надаються директиви щодо проведення

останніх. Плануючи груповий обшук, доцільно використовувати оперативні дані, скласти схему злочинних і родинних зв'язків тих, кого обшуковують [17, с. 516].

Під час проведення обшуку слідчому необхідно пам'ятати, що нині комп'ютерна техніка (ноутбуки, нетбуки, різноманітні гаджети тощо) та носії комп'ютерної інформації можуть бути найрізноманітнішої форми, і що вони можуть знаходитися не лише на столі, у шухлядах, у сумках чи портфелях співробітників, а й у спеціально обладнаних тайниках.

Таким чином, важливе значення для ефективності розслідування ухилень від сплати єдиного внеску та страхових внесків має ретельна підготовка й проведення такої слідчої (розшукової) дії як обшук, оскільки саме за його допомогою відбувається збір доказової інформації про обставини вчинення цього кримінального правопорушення, якої на початковому етапі не можна здобути за допомогою проведення інших процесуальних дій.

Література

1. Бахін В.П. Криміналістика : [курс лекцій] : у 2 ч. / В.П. Бахін, І.В. Гора, П.В. Цимбал. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2002 – . – Ч. 1. – 2002. – 356 с.
2. Белкин Р.С. Криминалистическая энциклопедия / Р.С. Белкин. – 2-е изд., доп. – М. : Мегатрон XXI, 2000. – 334 с.
3. Белкин Р.С. Собираение, исследование и оценка доказательств. Сущность и методы / Р.С. Белкин. – М. : Изд-во «Наука», 1966. – 296 с.
4. Волобуєв А.Ф. Про тактику обшуку / А.Ф. Волобуєв, О.Ф. Федорова // Криміналістичний вісник. – 2012. – № 2 (18). – С. 11–14.
5. Задорожний О.С. Тактика виїмки (обшуку) і слідчого огляду документів у справах про ухилення від сплати податків / О.С. Задорожний // Науковий вісник Львівського юридичного інституту МВС України. – 2004. – № 2. – С. 75–84.
6. Закатов А.А. Обыск : [учеб. пособие] / А.А. Закатов, А.Е. Ямпольский. – Волгоград : ВСШ МВД СССР, 1983. – 44 с.
7. Закатов А.А. Тактика обыска и выемки // Криминалистика / отв. ред. А.Г. Филиппов. – М., 1998. – С. 269–282.
8. Коваленко В.В. Розслідування шахрайств і пов'язаних з ними злочинів, вчинених у сфері функціонування електронних розрахунків : [монографія] / В.В. Коваленко, А.І. Анапольська. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. – 224 с.
9. Коновалова В.Е. Обыск: тактика и психология : [учеб. пособие] / В.Е. Коновалова, В.Ю. Шепитько. – Х. : Гриф, 1997. – 80 с.
10. Криміналістика : [підручник] / [В.Д. Берназ, В.В. Бірюков, А.Ф. Волобуєв] ; за заг. ред. А.Ф. Волобуєва. – Х. : ХНУВС, 2011. – 665 с.
11. Лисенко В.В. Криміналістичне забезпечення діяльності податкової міліції (Теорія та практика) : [монографія] / В.В. Лисенко. – К. : Логос, 2004. – 324 с.
12. Матусовский Г.А. Экономические преступления: криминалистический анализ / Г.А. Матусовский. – Х. : Консум, 1999. – 480 с.
13. Настільна книга слідчого : [наук.-практ. вид. для слідчих і дізнавачів] / М.І. Панов, В.Ю. Шепитько, В.О. Коновалова та ін. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : ВД «Ін Юре», 2007. – 728 с.
14. Салтєвський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі) : [підручник] / М.В. Салтєвський. – К. : Кондор, 2005. – 588 с.
15. Ціркаль В.В. Тактика проведення обшуку з участю фахівців / В.В. Ціркаль // Вісник. Серія «Юридичні науки». – 2002. – Вип. 45–48. – С. 59–61.
16. Чаплинський К.О. Тактика проведення окремих слідчих дій : [монографія] / К.О. Чаплинський. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський держ. ун-т внутр. справ, 2006. – 308 с.
17. Чернявський С.С. Фінансове шахрайство: методологічні засади розслідування : [монографія] / С.С. Чернявський. – К. : Хай-Тек Прес, 2010. – 624 с.
18. Яблоков Н.П. Криминалистика : учебник] / Н.П. Яблоков. – М. : ЛексЭст, 2003. – 376 с.
19. Якимов И.Н. Криминалистика. Руководство по уголовной технике и тактике / И.Н. Якимов. – Новое изд., перепечат. с изд. 1925 г. – М. : ЛексЭст, 2003. – 496 с.

Анотація

Гоч Н. В. Тактика обшуку під час розслідування ухилень від сплати єдиного внеску. – Стаття.

Здійснено загальну характеристику обшуку як слідчої (розшукової) дії, що спрямована на виявлення та фіксацію відомостей про обставини вчинення ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Ключові слова: обшук, тактичні прийоми, об'єкти пошуку, ухилення від сплати єдиного внеску, єдиний внесок.

Аннотация

Гоч Н. В. Тактика обыска при расследовании уклонения от уплаты единого взноса. – Статья.

Осуществлено общую характеристику обыска как следственного (розыскного) действия, направленного на выявление и фиксацию сведений об обстоятельствах совершения уклонения от уплаты единого взноса на общеобязательное государственное социальное страхование.

Ключевые слова: обыск, тактические приемы, объекты поиска, уклонение от уплаты единого взноса, единый взнос.

Summary

Gotch. N. V. Tactics of the search in the course of the investigation of the evasion of single payment – Article.

The general characteristics of the search as investigative (detective) actions aimed at detecting and fixing information about the circumstances of the evasion of the single payment for the obligatory state social insurance.

Key words: search, tactical maneuvers, search objects, evasion of single payment, single payment.

УДК 343.98

Д. А. Патрелюк

ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ В КРИМІНАЛІСТИЧНІЙ ХАРАКТЕРИСТИЦІ НЕЗАКОННИХ ЗАВОЛОДІТЬ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ НЕПОВНОЛІТНІМИ

Постановка проблеми. Аналіз статистичних даних МВС України показав, що понад 20% незаконних заволодінь транспортними засобами в Україні вчиняються неповнолітніми або за їх участю. Необхідність розробки дієвих заходів профілактики й підвищення ефективності досудового розслідування зазначених кримінальних правопорушень зумовлює потребу в більш детальному й глибокому вивченні особи неповнолітнього злочинця в протиправних діяннях, передбачених ст. 289 Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Підлітки внаслідок своїх інтелектуальних, розумових та фізичних можливостей являють собою специфічну групу злочинців, що прослідковується у виборі особливих, притаманних лише їм, предметів посягання, обстановки та способів учинення злочину.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості кримінальних проявів у діях неповнолітніх, причин та умов, що їх зумовлюють, питання розслідування цих злочинів були предметом дослідження представників не лише криміналістики, а й кримінального права та кримінології, а саме: Т.В. Аверьянкової, В.С. Батиргареевої, Р.С. Белкіна, К.В. Драчової, Б.М. Головкина, А.П. Закалюка, О.Г. Кальмана, Л.Л. Каневського, С.Ю. Лукашевича, О.С. Стеблинської та інших.